

# Διερεύνηση της επάρκειας των θεματικών αξόνων και των κριτηρίων αξιολόγησης των Ανεξαρτήτων Σχολείων της Αγγλίας από το OFSTED

*Βασίλειος Αναγνώστου, Θεολογία Αβδελλή*

## Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια, το ενδιαφέρον και ο προβληματισμός για τις μορφές αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου εντείνονται διεθνώς (Αθανασούλα-Ρέππα, 2008). Το ενδιαφέρον αυτό πηγάζει κατ' αρχάς από τη διαπίστωση ότι η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου στη σχολική μονάδα διευρύνει τη γνώση για το επιτελούμενο έργο σε αυτή και προωθεί διαδικασίες λήψης αποφάσεων για την ανάπτυξη και τη βελτίωση της εκπαίδευσης που παρέχει (Σολομών, 1999· Κασσωτάκης, 2003). Όταν μάλιστα η διαδικασία της αξιολόγησης χαρακτηρίζεται από αξιοπιστία και εγκυρότητα τότε φαίνεται να αυξάνονται οι πιθανότητες βελτίωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας στη σχολική μονάδα (Nevo, 2001; Eurydice, 2004; Macbeath, κ.ά., 2005).

Ένας ακόμη λόγος που θέτει το ζήτημα της αξιολόγησης στο επίκεντρο των συζητήσεων οφείλεται στην απόφαση του Έκτακτου Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στη Λισαβόνα το Μάρτιο του 2000. Αυτή αναφερόμενη στη σύγκλιση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης των ευρωπαϊκών χωρών αναγνωρίζει ότι η παιδεία αποτελεί το βασικότερο μέσο για την επίτευξη της κοινωνικής συνοχής και τη στήριξη του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου. Ως συνέπεια, επικεντρώνεται στην ανάγκη βελτίωσης της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων μετατρέποντας την αξιολόγηση σε μέσο για την ποιότητα της εκπαίδευσης (Δούκας, 2002).

Ωστόσο, η δημιουργία «τέλειου» συστήματος αξιολόγησης θεωρείται δύσκολη (Long, 1986). Συγκεκριμένα, η αξιοπιστία και αποτελεσματικότητα της αξιολόγησης, είτε αυτή διενεργείται από εξωτερικούς φορείς είτε από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς με τη μέθοδο της αυτοαξιολόγησης, επηρεάζεται από το βαθμό που οι εμπλεκόμενοι σε αυτή αποδέχονται τις διαδικασίες της (Eurydice, 2004). Έτσι για την αποτελεσματική λειτουργία της θεωρείται κρίσιμος παράγοντας η διατύπωση σαφών και διακριτών κριτηρίων αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου (Κασσωτάκης, 2003) τα οποία

να καθίστανται αποδεκτά από όλους τους συμμετέχοντες ως έγκυρα και αντικειμενικά (Αθανασούλα-Ρέππα, 2008).

Στην Ελλάδα, η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου σε επίπεδο σχολικής μονάδας με συγκεκριμένα κριτήρια παραμένει, ουσιαστικά, ανεφάρμοστη μέχρι σήμερα. Προσπάθεια για την έναρξη της εφαρμογής της αποτελεί η πρόσφατη ψήφιση του νόμου 3848/2010 για την «Αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού - καθιέρωση κανόνων αξιολόγησης και αξιοκρατίας στην εκπαίδευση»/ΦΕΚ 71/Α' / 17-05-2010. Αντίθετα, τις τελευταίες δεκαετίες ευρωπαϊκές και αγγλοσαξωνικές χώρες διενεργούν έρευνες στα πλαίσια των πεδίων της σχολικής αποτελεσματικότητας και της αξιολόγησης εκπαιδευτικών μονάδων εμπλουτίζοντας τη διεθνή βιβλιογραφία με σημαντικά ευρήματα και προχωρούν σε εφαρμογές αξιολογικών συστημάτων (Teddle and Stringfield, 1993; McGaw, et al., 1992).

Ειδικότερα, στην Αγγλία η επιθεώρηση των Ανεξαρτήτων σχολείων (Independent schools' inspection), η οποία διενεργείται από την υπηρεσία του Office for Standards in Education (OFSTED), στοχεύει στην αποτύπωση της αποτελεσματικότητάς τους με βάση συγκεκριμένους θεματικούς άξονες και κριτήρια, καθώς επίσης στην επισήμανση τυχόν αδύνατων σημείων και στη δημιουργία πλάνων δράσης για τη βελτίωσή τους. Στην κατηγορία των Ανεξαρτήτων σχολείων Αγγλίας εντάσσονται και τα ελληνικά σχολεία Λονδίνου του Υ.Π.Δ.Β.Θ (νηπιαγωγείο, δημοτικό σχολείο, γυμνάσιο και λύκειο). Η εξέταση της επάρκειας των αξόνων και των κριτηρίων αξιολόγησης των ελληνικών σχολείων Λονδίνου από το OFSTED μπορεί να συμβάλει στον προβληματισμό για την θέσπιση ανάλογων κριτηρίων στο ελληνικό σύστημα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου σε επίπεδο σχολικής μονάδας.

## **Αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου των Ανεξαρτήτων Σχολείων Αγγλίας**

Τα «Ανεξάρτητα Σχολεία Αγγλίας» αποτελούν μια ομάδα σχολείων διαφορετική από τα κοινά δημόσια αγγλικά σχολεία. Διακρίνονται για την αυτονομία τους ως προς τη λειτουργία, την οργάνωση, τη διοίκησή και την ελευθερία τους να εφαρμόζουν διαφορετικό αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών από το Εθνικό Αναλυτικό Πρόγραμμα της Αγγλίας (Independent Schools, 2010). Ακόμη, δεν χρηματοδοτούνται από τις Τοπικές Εκπαιδευτικές Αρχές και παρέχουν εκπαίδευση πλήρους ωραρίου σε μαθητές/τριες οι οποίοι είτε βρίσκονται σε ηλικία υποχρεωτικής εκπαίδευσης είτε έχουν διαγνωστεί με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες είτε τελούν υπό δημόσια φροντίδα (OFSTED, 2005).

Τα 2.400 περίπου «Ανεξάρτητα Σχολεία Αγγλίας» διακρίνονται σε διάφορους τύπους, ανάμεσα στους οποίους ανήκουν τα «εθνικά σχολεία» (national schools) όπως τα ελληνικά σχολεία Λονδίνου (νόμος Education Act, 2002).

Το σύστημα αξιολόγησης στο αγγλικό εκπαιδευτικό σύστημα με τη μορφή της επιθεώρησης καθιερώθηκε με το νόμο 'Education Reform Act' του 1988 (Παλαιοκρασάς, κ.αλ., 1997). Ως βασικά επιχειρήματα για τη ψήφιση του παραπάνω νόμου στάθηκαν τα πορίσματα ερευνών για τις χαμηλές μαθητικές επιδόσεις και τα υψηλά επίπεδα των λειτουργικά αναλφάβητων κατά τη δεκαετία του '80 τα οποία συνδέθηκαν με τη μειωμένη δυνατότητα της Αγγλίας να καταστεί ανταγωνιστική στην παγκόσμια αγορά (OFSTED, 1993). Ως προτεραιότητες τέθηκαν η βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης, η δυνατότητα συμμετοχής των γονέων στα εκπαιδευτικά δρώμενα, η αυτονομία των σχολείων και η ενίσχυση της λογοδοσίας (accountability) όσων μετέχουν στην αγγλική σχολική εκπαίδευση (Παλαιοκρασάς, κ.αλ., 1997).

Ο μεταρρυθμιστικός νόμος 'Schools Act' (1993), εκτός άλλων, εισήγαγε το σύστημα επιθεωρήσεων των σχολικών μονάδων από τον ανεξάρτητο φορέα OFSTED. Το OFSTED ως ανεξάρτητη αρχή επιθεωρεί δημόσια σχολεία και όσα ανεξάρτητα σχολεία δεν επιθεωρούνται από το φορέα Independent Schools Inspectorate (ISI), με εντολή του αγγλικού υπουργείου παιδείας. Ειδικότερα, η επιθεώρηση των ανεξαρτήτων σχολείων διερευνά εάν αυτά πληρούν τις προϋποθέσεις εγγραφής και λειτουργίας τους ως «Ανεξάρτητα» με βάση το άρθρο 162<sup>A</sup> του νόμου Education Act 2002 όπως αυτός τροποποιήθηκε από το κεφάλαιο 8 του νόμου Education Act 2005 αποσκοπώντας στη βελτίωση της ποιότητας του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου. Στις αρμοδιότητες του OFSTED ανήκουν η οργάνωση του συστήματος επιθεώρησης των σχολικών μονάδων, η δημοσίευση των εκθέσεων αξιολόγησής τους και η παροχή ανεξάρτητης συμβουλευτικής υπηρεσίας στην κυβέρνηση και το κοινοβούλιο της χώρας σε θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής. Τέλος, υποχρεούται να δημοσιεύει ετήσια έκθεση για την ποιότητα της σχολικής εκπαίδευσης στην Αγγλία (Independent Schools, 2010).

Η επιθεώρηση σχολικών μονάδων από το OFSTED διενεργείται σε τέσσερα επίπεδα: των μαθητών, των εκπαιδευτικών, του σχολείου και του εκπαιδευτικού συστήματος με έμφαση στον εντοπισμό των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών τους και τη βελτίωση των δεύτερων (Παλαιοκρασάς, κ.α., 1997). Τα δεδομένα προέρχονται από ποικίλες πηγές (ερωτηματολόγια προς γονείς, παρατήρηση διδασκαλίας στη σχολική αίθουσα, συζήτηση με μαθητές κλπ) με σκοπό να συνταχθεί μία, κατά το δυνατόν, αντικειμενική αξιολογική έκθεση.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειώσουμε ότι η κριτική που ασκείται στη διαδικασία της επιθεώρησης τονίζει πως αν και τα αποτελέσματά της προορίζονται για την ανατροφοδότηση του σχολείου και των εκπαιδευτικών, κύριος αποδέκτης της τελικά είναι οι κεντρικές εκπαιδευτικές αρχές (Eurydice, 2004). Ακόμη, επισημαίνει ότι τα δεδομένα και οι πληροφορίες της επιθεώρησης δεν αποσκοπούν και δεν επαρκούν για να ερμηνευθούν οι αιτίες της αποτελεσματικότητας ή μη των αξιολογούμενων με συνέπεια να μη συνεισφέρει στη βελτίωσή τους (Κατσαρού & Δεδούλη, 2008). Επιπρόσθετα, υπογραμμίζει ότι η επιθεώρηση αποτελεί τεχνοκρατικού τύπου εξωτερική αξιολόγηση (Σολομών, 1999) αφού οι θεματικές περιοχές και τα κριτήρια αξιολόγησης καθορίζονται από την κεντρική διοίκηση για λόγους αντικειμενικότητας, ευκολότερης χρήσης από τους αξιολογητές και σύγκρισης των δεδομένων (Eurydice, 2004).

Στον ακόλουθο πίνακα 1 παρουσιάζονται οι επτά θεματικοί άξονες με τα επιμέρους κριτήρια αξιολόγησης που περιλαμβάνονται στο σύστημα επιθεώρησης των ανεξαρτήτων σχολείων Αγγλίας από το OFSTED (Statutory Instruments, 1910/2003).

### Πίνακας 1

*Θεματικοί Άξονες & Κριτήρια Αξιολόγησης Ανεξαρτήτων Σχολείων Αγγλίας*

| ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ                               | ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1. Ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης</b> | <u>A. Αναλυτικό Πρόγραμμα</u> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Πληρότητα Αναλυτικού Προγράμματος.</li> <li>2. Καλλιτεχνική, Γλωσσική και Ηθική εκπαίδευση.</li> <li>3. Μαθησιακές ευκαιρίες και πρόσθετες ενισχυτικές μαθησιακές δραστηριότητες.</li> <li>4. Παροχή διαπολιτισμικών ευκαιριών εντός του Αναλυτικού Προγράμματος.</li> </ol> <u>B. Διδασκαλία</u> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Στήριξη των εκπαιδευτικών με συγκεκριμένες οδηγίες για το σχεδιασμό του μαθήματός τους.</li> <li>2. Ρυθμός διδασκαλίας.</li> <li>3. Διαθεματική προσέγγιση.</li> <li>4. Ενισχυτική διδασκαλία.</li> <li>5. Αξιολόγηση μαθητικών εργασιών.</li> <li>6. Εποπτικά μέσα και βιβλία (επάρκεια και χρήση από τους εκπαιδευτικούς).</li> <li>7. Διδακτικές ικανότητες των</li> </ol> |

|                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                    | <p>εκπαιδευτικών.</p> <p><u>Γ. Πλαίσιο αξιολόγησης μαθητικής επίδοσης</u></p> <p>1. Αξιολόγηση μαθητικής επίδοσης.</p> <p><u>Δ. Διαφοροποιημένη διδασκαλία</u></p> <p>1. Διαφοροποιημένη διδασκαλία σε μικτά επίπεδα ικανοτήτων.</p> <p>2. Διαφοροποιημένη διδασκαλία για μαθητές με ειδικές ανάγκες.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <p><b>2. Πνευματική, ηθική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη των μαθητών</b></p> | <p>1. Συμπεριφορά.</p> <p>2. Διάχυση στοιχείων πνεύματος και ήθους στο Αναλυτικό Πρόγραμμα.</p> <p>3. Σεβασμός προσωπικοτήτων και αλληλοσεβασμός εκπαιδευτικών και μαθητών.</p> <p>4. Ανάπτυξη αυτοπεποίθησης.</p> <p>5. Ανοχή και σεβασμός απόψεων προσωπικού και μαθητών.</p> <p>6. Συχνότητα Προσέλευσης μαθητών στο σχολείο.</p> <p>7. Συγκέντρωση στο μάθημα και τη σχολική εργασία.</p> <p>8. Πολιτιστικές και άλλες δραστηριότητες.</p> <p>9. Διδασκαλία μαθήματος θρησκευτικών με διαθρησκευτικό σεβασμό.</p> <p>10. Μαθητικά συμβούλια και εκπροσώπηση.</p>                                                                                           |
| <p><b>3. Ενημερία, υγεία και ασφάλεια των μαθητών</b></p>                          | <p>Τήρηση Πολιτικών:</p> <p>1. Αντι – εκφοβισμού (anti-bullying).</p> <p>2. Παιδικής Προστασίας.</p> <p>3. Πρώτων Βοηθειών και Διαχείρισης Ατυχημάτων.</p> <p>4. Υγείας και Ασφάλειας σε εκπαιδευτικές επισκέψεις.</p> <p>5. Αξιολόγησης φυσικών κινδύνων σε εκπαιδευτικές επισκέψεις.</p> <p>6. Αποφυγής διακρίσεων σε βάρος μαθητών με αναπηρίες.</p> <p>7. Επιθυμητής Συμπεριφοράς.</p> <p>8. Πυρασφάλειας.</p> <p>9. Καθορισμού ευθυνών και αρμοδιοτήτων.</p> <p>10. Εποπτείας μαθητών.</p> <p>11. Αρχείου πειθαρχικών παραπτώματων.</p> <p>12. Αρχείου Εγγραφών και Παρακολούθησης μαθημάτων.</p> <p>13. Φυσικής αγωγής.</p> <p>14. Αγωγής ασφάλειας.</p> |

|                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                | 15. Αγωγής υγιεινής διατροφής.<br>16. Ετησίου ελέγχου υγείας των μαθητών.                                                                                                                                                                                   |
| <b>4. Καταλληλότητα προσωπικού και διοικούντων</b>             | 1. Ποινικό μητρώο.<br>2. Ταυτότητα.<br>3. Ιατρικός έλεγχος.<br>4. Επαγγελματική προϋπηρεσία.<br>5. Συστατικές επιστολές.<br>6. Ακαδημαϊκά και επαγγελματικά προσόντα.                                                                                       |
| <b>5. Κατάσταση σχολικού κτιρίου και των εγκαταστάσεων του</b> | 1. Μέγεθος τάξεων αναλογικά με τον αριθμό των μαθητών.<br>2. Καταλληλότητα επίπλων αναλογικά με την ηλικία των μαθητών.<br>3. Εκπαιδευτική αξιοποίηση των διαδρόμων.<br>4. Αίθουσα ηλεκτρονικών υπολογιστών.<br>5. Ύπαρξη χώρων παιχνιδιού και αθλοπαιδιών. |
| <b>6. Παροχή πληροφόρησης στους γονείς/κηδεμόνες</b>           | Ποικιλία πηγών πληροφορίας και επικοινωνίας με γονείς/κηδεμόνες.                                                                                                                                                                                            |
| <b>7. Διαδικασίες διαχείρισης παραπόνων</b>                    | Πολιτική διαχείρισης παραπόνων.                                                                                                                                                                                                                             |

## Σχολική Αποτελεσματικότητα και αξιολόγηση σχολικών μονάδων

Η «Έρευνα για τη Σχολική Αποτελεσματικότητα» εμφανίστηκε στις Η.Π.Α. κατά τη δεκαετία του '70 ως αντιστάθμισμα στα ερευνητικά πορίσματα των Coleman et al. (1966) και αργότερα των Jencks et al. (1972) που στοιχειοθετούσαν την ελάχιστη επίδραση του σχολείου στην επίδοση των μαθητών με υποβαθμισμένο κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο. Συγκεκριμένα, επεσήμαναν την αποτυχία του εκπαιδευτικού συστήματος και των διατιθέμενων σε αυτό πόρων προκειμένου να ενισχύσουν την ισότητα των πολιτών και την ανάπτυξή τους ανεξάρτητα από τη φυλετική ή την κοινωνική τους προέλευση.

Η «Έρευνα για τη Σχολική Αποτελεσματικότητα» εξετάζει τους παράγοντες που επιδρούν στην επιτυχία ή μη της εκπαιδευτικής πράξης. Επεξεργάζεται τη δημιουργία πλαισίου ερμηνείας της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού έργου και, μέσω της εκπαιδευτικής αξιολόγησης, επιχειρεί να πληροφορήσει τα άτομα και τους φορείς που εμπλέκονται στην εκπαιδευτι-

κή διαδικασία για το αντίκτυπο του έργου τους. Με τις ενέργειές της επιθυμεί να συμβάλει στην μείωση της επίδρασης των κοινωνικο-οικονομικών παραγόντων που οδηγούν στην κοινωνική μειονεξία και τον κοινωνικό αποκλεισμό των μαθητών. Σκοπός της είναι να συμβάλει στη βελτίωση της ακαδημαϊκής προόδου των παιδιών και να αυξήσει το χρόνο παραμονής τους στην εκπαίδευση συνεισφέροντας έτσι στην ενίσχυση της ισότητας, την αύξηση των ευκαιριών ζωής και τη διαμόρφωση ενεργών πολιτών (Sammons, 2008; Mortimore et al., 1998).

Τα ερευνητικά πορίσματα της σχολικής αποτελεσματικότητας συνεισφέρουν στον καθορισμό των θεματικών περιοχών, των δεικτών και των κριτηρίων αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου. Ωστόσο, στη διαδικασία επιλογής τους παρατηρείται ασυμφωνία των ερευνητών η οποία οφείλεται στις διαφορετικές θεωρητικές αντιλήψεις τους για τον τύπο των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων της σχολικής μονάδας (Teddle and Reynolds, 2000). Απάντηση στο συγκεκριμένο θέμα προσπαθούν να δώσουν οι Hoy & Miskel, (2008) ορίζοντας ως βασικούς δείκτες αξιολόγησης της σχολικής αποτελεσματικότητας τις ακαδημαϊκές επιδόσεις των μαθητών και τα επιτεύγματα των εκπαιδευτικών και των διευθυντών ως προς το έργο τους.

## **Το μοντέλο σχολικής αποτελεσματικότητας των Hoy & Miskel (1996)**

Στο μοντέλο των Hoy & Miskel (1996), το σχολείο αποτελεί «ανοικτό κοινωνικό σύστημα» που αλληλεπιδρά με την κοινωνία και το οργανωτικό πλαίσió του. Με βάση αυτή την αρχή το μοντέλο τους διακρίνεται σε τρεις φάσεις: τις «εισροές», το «μετασχηματισμό» (εσωτερικές διαδικασίες και δομές) και τις «εκροές». Οι θεματικοί άξονες και τα κριτήρια αξιολόγησης βοηθούν να αποτιμηθεί η αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού έργου στη σχολική μονάδα σε καθεμία από τις παραπάνω φάσεις.

Στη φάση των εισροών, εξετάζονται το κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο των μαθητών, οι ικανότητες και οι ανάγκες τους, η ποιότητα του διδακτικού και του λοιπού προσωπικού, η υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου σε εποπτικά μέσα, βιβλιοθήκες, εργαστήρια, τα οικονομικά μέσα και η οργανωτική δομή της εκπαιδευτικής μονάδας. Τα παραπάνω αποτελούν ορισμένα βασικά κριτήρια εισροών, τα οποία θέτουν όρια και περιορισμούς στις φάσεις του μετασχηματισμού και των εκροών (Καρατζιά-Σταυλιώτη & Λαμπρόπουλος, 2006).

Η αποτελεσματικότητα της σχολικής μονάδας σχετίζεται με τις δομές και τις διαδικασίες μετασχηματισμού των εισροών σε εκροές. Σε αυτές,

κριτήρια διαδικασιών αποτελούν οι αρμονικές σχέσεις μεταξύ των ατόμων του σχολείου, οι υψηλές προσδοκίες των εκπαιδευτικών για τους μαθητές και η άσκηση ηγεσίας πέραν του διαχειριστικού / διεκπεραιωτικού χαρακτήρα. Ως κριτήρια δομών θεωρούνται η κατανομητική μορφή σχολικής διεύθυνσης, η άσκηση ηγεσίας για τη μάθηση, η έμφαση στο πρόγραμμα και τη διδασκαλία, η σταθερότητα του προσωπικού, η συνεχής επιμορφωτική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, οι δομές ενίσχυσης της σχολικής επίδοσης, οι σχέσεις με τους γονείς και η υποστήριξη από την κεντρική διοίκηση (Γκανάκας, 2006).

Τέλος, ως κριτήρια εκροών θεωρούνται οι ακαδημαϊκές επιδόσεις των μαθητών, η εργασιακή ικανοποίηση των εκπαιδευτικών, τα ποσοστά εγγραφών, φοίτησης, απουσιών ή αποχώρησης μαθητών από τη σχολική μονάδα και το επίπεδο αφοσίωσης ή αδιαφορίας της ηγεσίας και των εκπαιδευτικών για την βελτίωση του σχολείου τους (Hoy & Miskel, 1996).

## Σκοπός

Λαμβάνοντας υπόψη όσα προαναφέρθηκαν σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση της επάρκειας των θεματικών αξόνων και των κριτηρίων αξιολόγησης των Ανεξαρτήτων Σχολείων Αγγλίας στο πλαίσιο του συστημικού μοντέλου των Hoy & Miskel (1996).

## Ερευνητικές υποθέσεις

Ως συνέπεια των παραπάνω ορίζονται τρεις ερευνητικές υποθέσεις:

1. Οι θεματικοί άξονες και τα κριτήρια στο σύστημα επιθεώρησης των ανεξαρτήτων σχολείων Αγγλίας αξιολογούν με επάρκεια τις εισροές στη σχολική μονάδα.
2. Οι θεματικοί άξονες και τα κριτήρια στο σύστημα επιθεώρησης των ανεξαρτήτων σχολείων Αγγλίας αξιολογούν με επάρκεια τις διαδικασίες μετασχηματισμού των εισροών στη σχολική μονάδα.
3. Οι θεματικοί άξονες και τα κριτήρια στο σύστημα επιθεώρησης των ανεξαρτήτων σχολείων Αγγλίας αξιολογούν ανεπαρκώς τις εκροές στη σχολική μονάδα.

## Ερευνητικός Σχεδιασμός-Μεθοδολογία

Η παρούσα μελέτη χρησιμοποίησε τις εκθέσεις αξιολόγησης δύο Ανεξάρτητων Σχολείων στο Λονδίνο, του ιαπωνικού και του ελληνικού, επειδή αυτές

συνιστούν σημαντική πηγή δεδομένων για την εξέταση εκπαιδευτικών πολιτικών και διαδικασιών (Glover & Levačić, 2003, p. 108-109).

Επιλέχθηκε η μέθοδος ανάλυσης περιεχομένου των αξιολογικών εκθέσεων των δύο σχολείων επειδή τα δεδομένα τους είναι σταθερά και παρέχουν τη δυνατότητα να ελεγχθεί η αξιοπιστία της έρευνας (Robson, 2007).

Το OFSTED διενήργησε επιθεωρήσεις στα δύο σχολεία Λονδίνου το δεύτερο τρίμηνο του σχολικού έτους 2007-2008. Πιο συγκεκριμένα, η επιθεώρηση του ιαπωνικού σχολείου (νηπιαγωγείο, δημοτικό και γυμνάσιο) πραγματοποιήθηκε το διήμερο 26 και 27 Φεβρουαρίου 2008 (OFSTED, 2008b), ενώ του ελληνικού (νηπιαγωγείο και δημοτικό σχολείο) το διήμερο 5 και 6 Μαρτίου 2008 (OFSTED, 2008a). Τα έγγραφα αυτών των εκθέσεων επιθεώρησης είναι προσβάσιμα από την ιστοσελίδα του OFSTED ([www.ofsted.gov.uk /inspections](http://www.ofsted.gov.uk/inspections)).

## Αποτελέσματα

Στα αποτελέσματα περιγράφονται οι διαπιστώσεις από την ανάλυση περιεχομένου των αξιολογικών εκθέσεων των δύο σχολείων ως προς τα κριτήρια που κατανέμονται σε καθέναν από τους θεματικούς άξονες αξιολόγησης. Αυτές υποστηρίζονται από την ενδεικτική παράθεση χωρίων των δύο εκθέσεων γραμμένων με πλάγια γραφή.

### 1. Ποιότητα παρεχόμενης εκπαίδευσης

Αρχικά αξιολογήθηκαν τα εθνικά Αναλυτικά Προγράμματα των δύο σχολείων. Αυτά χαρακτηρίστηκαν για το μεγάλο εύρος μαθημάτων και για την ποιότητα διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας δηλώνοντας ότι:

*«Το αναλυτικό πρόγραμμα είναι καλό...Το σχολείο παρέχει πλήρες εύρος μαθημάτων...η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας είναι καλή και βασίζεται στο αγγλικό εθνικό αναλυτικό πρόγραμμα».*

Κατά την αξιολόγηση της διδασκαλίας βαρύτητα δόθηκε στο σχεδιασμό των μαθημάτων, το ρυθμό της διδασκαλίας:

*«Η ποιότητα της διδασκαλίας είναι καλή και οι μαθητές σημειώνουν πρόοδο, αλλά κάποιοι μαθητές θα μπορούσαν να σημειώσουν περισσότερη πρόοδο μέσω εργασιών ανώτερου βαθμού δυσκολίας».*

και στη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης:

*«...υπάρχει καλά ενσωματωμένη διαθεματική προσέγγιση στα μαθήματα».*

Αναφορικά με τις διδακτικές ικανότητες των εκπαιδευτικών ελέγχθηκαν η γνωστική επάρκειά τους σε σχέση με το περιεχόμενο του διδασκόμενου μαθήματος, η στάση τους απέναντι στη φύση του κάθε μαθήμα-

τος, ο τρόπος διαχείρισης της τάξης και η δημιουργία ξεχωριστών στόχων για κάθε μαθητή.

Για τους μαθητές αποτιμήθηκε η εμπιστοσύνη που δείχνουν προς τους εκπαιδευτικούς τους, ο βαθμός συμμετοχής τους στη διδασκαλία, ο τρόπος που αντιδρούν στο μάθημα, η αξιοποίηση των παρεχόμενων εκπαιδευτικών ευκαιριών, η ατομική μαθησιακή πρόοδός τους και η αντίληψη που διαμορφώνουν για τους μαθησιακούς στόχους τους.

Στον τομέα αξιολόγησης των μαθητικών επιδόσεων τονίστηκε η συνέπεια στην αξιολόγηση των μαθητών, η συχνότητα των γραπτών δοκιμασιών και η ενημέρωση των μαθητών για τα αποτελέσματα τους:

*«Η αξιολόγηση κατά τη διάρκεια των μαθημάτων είναι καλή. Υπάρχει αποτελεσματική συνεχής αξιολόγηση της μάθησης και τριμηνιαία γραπτή ενημέρωση των μαθητικών επιτυχιών στα τεστές».*

Τέλος, διερευνήθηκε αν οι μαθητές διδάσκονται σε διαφοροποιημένη βάση, σε ομάδες μικτών ικανοτήτων και αν ο τρόπος διδασκαλίας προσαρμόζεται στις δυνατότητες και τις ανάγκες κάθε μαθητή:

*«Υπάρχει ατομική υποστήριξη για μαθητές που χρειάζονται πρόσθετη βοήθεια στα μαθήματα».*

## 2. Πνευματική, ηθική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη των μαθητών

Κατά τη διαδικασία της αξιολόγησης εντοπίστηκαν στοιχεία που συμβάλουν στην πνευματική και ηθική ανάπτυξη των μαθητών. Συγκεκριμένα, διερευνήθηκαν το σχολικό κλίμα, η ανάπτυξη της αυτοπεποίθησης, η ανοχή και ο σεβασμός των απόψεων και της προσωπικότητας των μαθητών και των εκπαιδευτικών:

*«Τα μέλη του προσωπικού αποτελούν πρότυπα (ενν. ηθικά) και οι μαθητές αντιδρούν θετικά. Υπάρχει θετικό εργασιακό κλίμα στο σχολείο...».*

Επίσης, αξιολογήθηκε η πολιτιστική και η κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών. Έτσι ελέγχθηκαν η παρουσίαση των πολιτιστικών και κοινωνικών εργασιών στο σχολείο, οι εκπαιδευτικές επισκέψεις, οι εθνικές πολιτιστικές εκδηλώσεις, η ανάπτυξη της διαπολιτισμικότητας, οι σχέσεις με σχολεία γειτονικά ή άλλων εθνοτήτων και η εκπροσώπηση μαθητών μέσω των μαθητικών συμβουλίων:

*«Η πολιτισμική ανάπτυξη των μαθητών είναι ικανοποιητική. Δημιουργούνται σχέσεις με άλλα ιδρύματα και φορείς για να προωθήσουν την ανοχή, την αρμονία και το σεβασμό ανάμεσα στις διαφορετικές πολιτισμικές παραδόσεις. Το σχολείο παρέχει στους μαθητές ευρεία γενική γνώση των δημοσίων θεσμών της Αγγλίας».*

## 3. Ενημερία, υγεία και ασφάλεια μαθητών

Οι αξιολογητές ενδιαφέρθηκαν για την ύπαρξη και εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών σε θέματα: πυρασφάλειας, πρώτων βοηθειών, υγείας και ασφάλειας των μαθητών εντός του σχολείου και εκτός αυτού σε εκπαιδευτικές επισκέψεις. Επίσης, εξέτασαν ζητήματα που αφορούσαν την ύπαρξη κώδικα μαθητικής συμπεριφοράς, πολιτικής αντι – εκφοβισμού (anti-bullying), παιδικής προστασίας και αποφυγής διακρίσεων σε βάρος μαθητών με αναπηρίες:

«Το σχολείο μεριμνά ικανοποιητικά για την ευημερία, την υγεία και την ασφάλεια των μαθητών. Το σχολείο αποτελεί ασφαλές μέρος στο οποίο εργάζονται και μαθαίνουν».

Ακόμη, ελέγχθηκαν ο καθορισμός ευθυνών και αρμοδιοτήτων από όλα τα μέλη του προσωπικού (διδασκικού και λοιπού), η εποπτεία των μαθητών, η τήρηση αρχείου πειθαρχικών παραπτώματων και αρχείου εγγράφων και παρακολούθησης μαθημάτων. Τέλος, επιθεωρήθηκαν στοιχεία που σχετίζονταν με τη φυσική αγωγή, την αγωγή ασφάλειας, την αγωγή υγιεινής διατροφής, τον ετήσιο έλεγχο υγείας των μαθητών και τη διαχείριση ατυχημάτων:

«Το προσωπικό δεν καταγράφει εκθέσεις κινδύνων για την ασφάλεια των μαθητών, αλλά οι εκπαιδευτικοί επαγρυπνούν και οι μαθητές δεν κινδυνεύουν. Το σχολείο τηρεί τους όρους πυρασφαλείας, ... οι μαθητές ενθαρρύνονται να τρώνε υγιεινά ... γυμνάζονται τακτικά... Το σχολείο οφείλει να εφαρμόσει τις υποχρεώσεις του σύμφωνα με τον (αγγλικό) Νόμο για τις Διακρίσεις για την Αναπηρία 2002».

#### 4. Καταλληλότητα προσωπικού και διοικούντων του σχολείου

Σε αυτό το κριτήριο ελέγχθηκε η ύπαρξη φακέλου για κάθε μέλος του προσωπικού και των διοικούντων του σχολείου. Κάθε φάκελος όφειλε να είναι ενημερωμένος με το ποινικό μητρώο του υπαλλήλου, τα αληθή στοιχεία ταυτότητας του, την βεβαίωση του ιατρικού του ελέγχου, τα αποδεικτικά της επαγγελματικής προϋπηρεσίας του, των ακαδημαϊκών και επαγγελματικών του προσόντων και τις σχετικές συστατικές επιστολές.

«Το σχολείο προβαίνει στους αρμόζοντες ελέγχους για το προσωπικό ώστε να διασφαλίσει την καταλληλότητά του να εργάζεται με παιδιά».

#### 5. Κατάσταση σχολικού κτιρίου και των εγκαταστάσεών του

Επιθεωρήθηκαν το μέγεθος των τάξεων σε σχέση με τον αριθμό των μαθητών, η καταλληλότητα των επίπλων σε σχέση με την ηλικία των μαθητών και η αξιοποίηση των σχολικών διάδρομων για την επίδειξη εργασιών των μαθητών. Επιπλέον, ελέγχθηκαν η δομή, η λειτουργία και η χρήση της αίθουσας ηλεκτρονικών υπολογιστών, η χρήση των ΤΠΕ στην τάξη και οι χώροι αθλοπαιδιών στο προαύλιο:

«...Οι χώροι και οι εγκαταστάσεις είναι κατάλληλες για να υποστηρίξουν την αποτελεσματική μάθηση».

6. Παροχή πληροφόρησης στους γονείς ή κηδεμόνες

Ελέγχθηκαν η ποικιλία μορφών πληροφόρησης και επικοινωνίας του σχολείου με τους γονείς δηλώνοντας ότι:

« Το σχολείο παρέχει ευρεία πληροφόρηση μέσω φυλλαδίων, σχολικών κανονισμών και μηνιαίων δελτίων ενημέρωσης».

7. Διαδικασίες διαχείρισης παραπόνων

Τέλος, εξετάστηκε αν το σχολείο διασφαλίζει έγκυρα και έγκαιρα την ενημέρωση των γονέων για τις απαιτούμενες ενέργειές τους όταν επιθυμούν να εκφράσουν πιθανά παράπονά τους ώστε να διασφαλιστεί ή άμεση αντιμετώπιση του ζητήματός τους και να αποφευχθούν δυσάρεστες συνέπειες:

«Το σχολείο διαθέτει κανονισμό διαχείρισης παραπόνων».

## Συζήτηση

Αυτό το κεφάλαιο έχοντας ως πλαίσιο το συστημικό μοντέλο σχολικής αποτελεσματικότητας (Εισροές-Μετασχηματισμός-Εκροές) των Hoy & Miskel μελετά τους θεματικούς άξονες και τα κριτήρια αξιολόγησης Ανεξάρτητων Σχολείων Αγγλίας, με σκοπό να διερευνήσει αν αποτιμούν με επάρκεια την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού έργου τους. Από την περιγραφή των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από την ανάλυση περιεχομένου των εκθέσεων του OFSTED διαπιστώθηκε μερική επάρκεια των θεματικών αξόνων και των δεικτών αξιολόγησης της σχολικής αποτελεσματικότητας ως προς τις φάσεις των Εισροών και του Μετασχηματισμού και απουσία δεικτών αξιολόγησης και θεματικών αξόνων σχετιζομένων με τις Εκροές. Πιο συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε ότι μόνον δύο από τους επτά θεματικούς άξονες «Καταλληλότητα προσωπικού και διοικούντων» και «Κατάσταση σχολικού κτιρίου και των εγκαταστάσεών του» μελετούν «Εισροές». Οι υπόλοιποι άξονες «Ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης», «Πνευματική, ηθική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη των μαθητών», «Ευημερία, υγεία και ασφάλεια των μαθητών», «Παροχή πληροφόρησης στους γονείς ή κηδεμόνες» και «Διαδικασίες διαχείρισης παραπόνων» αφορούν τη φάση του «Μετασχηματισμού». Όμως, δεν εντοπίστηκαν άξονες και κριτήρια που αποτιμούν την αποτελεσματικότητα των «Εκροών» αυτών των σχολείων.

Αναλυτικότερα:

1. Εισροές

Οι θεματικοί άξονες και τα κριτήρια αξιολόγησης στο σύστημα επιθεώρησης των ανεξαρτήτων σχολείων Αγγλίας αξιολογούν με μερική επάρκεια τις εισροές τους, αν και αυτές μπορούν να επηρεάσουν τις δυνατότητες

του σχολείου, μεταβάλλοντας ανάλογα την αποτελεσματικότητα στις φάσεις του μετασχηματισμού και των εκροών (Hoy & Miskel, 2008). Η αδρομερής παράθεση ποσοτικών στοιχείων για το ηλικιακό εύρος των μαθητών των δύο σχολείων, την ποσόστωση ανά φύλο και το συνολικό αριθμό των μαθητών δεν επαρκούν για τη συλλογή επαρκών δεδομένων, τα οποία βοηθούν στη μελέτη και στην εξαγωγή συμπερασμάτων για τους ανθρώπινους πόρους κάθε σχολείου. Οι Εισροές θα αξιολογούνταν επαρκέστερα, εάν αποτιμούσαν επιπλέον:

- Ως προς τους Μαθητές, την κοινωνικο-οικονομική προέλευσή τους, τις δυνατότητες και τις ανάγκες τους στο μαθησιακό, πολιτιστικό, συναισθηματικό και κοινωνικό επίπεδο.
- Ως προς τη Μάθηση, την αναλογία μαθητών-εκπαιδευτικών ανά τάξη και το συνολικό αριθμό μαθητών στη σχολική δυναμικότητα.
- Ως προς τις Δαπάνες, το κόστος ανά μαθητή, τους μισθούς των εκπαιδευτικών και τα οικονομικά μέσα της σχολικής μονάδας (Teddle and Reynolds, 2000).

## 2. Μετασχηματισμός

Παρόμοια με τις εισροές ισχύουν και για το μετασχηματισμό. Πιο συγκεκριμένα, πλήθος ερευνών για τη σχολική αποτελεσματικότητα που διενεργήθηκαν τα τελευταία τριάντα και πλέον έτη (Sammons, 2008; Teddlie and Stringfield, 1993) καταλήγει σε ταύτιση ευρημάτων ως προς το μετασχηματισμό και τα γνωρίσματα των αποτελεσματικών σχολείων. Οι Teddlie & Reynolds (2000) χαρτογράφησαν και ταξινόμησαν εννέα θεματικούς άξονες διαδικασιών όπως την αποτελεσματική ηγεσία, την αποτελεσματική διδασκαλία, την ανάπτυξη και διατήρηση εστίασης στη μάθηση, τη διαμόρφωση θετικού σχολικού κλίματος, τη δημιουργία υψηλών και κατάλληλων προσδοκιών για όλους, την έμφαση στις ευθύνες και τα δικαιώματα, την παρακολούθηση της προόδου σε όλα τα επίπεδα, την ανάπτυξη δεξιοτήτων του προσωπικού στο σχολικό περιβάλλον και τη συμμετοχή των γονέων με δημιουργικούς και επικοδομητικούς τρόπους. Συγκρίνοντας τους παραπάνω θεματικούς άξονες διαδικασιών μετασχηματισμού με τους αντίστοιχους άξονες και τα κριτήρια αξιολόγησης του συστήματος επιθεώρησης των ανεξαρτήτων σχολείων Αγγλίας από το OFSTED προκύπτει ότι οι δεύτεροι δεν αποτυπώνουν σε βάθος τις διαδικασίες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα σε επίπεδο σχολείου, σχολικής τάξης και μαθητή. Οι διαδικασίες μετασχηματισμού θα μπορούσαν να αποτιμηθούν με περισσότερη επάρκεια εάν συμπεριελάμβαναν τους ακόλουθους άξονες και κριτήρια αξιολόγησης:

- Ως προς τις Διαδικασίες Αποτελεσματικής Ηγεσίας
- Συνεπής προσπάθεια επίτευξης στόχων
- Άσκηση συμμετοχικής ηγεσίας με εμπλοκή άλλων στις διαδικασίες

- Άσκηση καθοδηγητικής ηγεσίας για τη μάθηση στο σχολείο
- Συχνή και προσωπική αξιολόγηση
- Επιλογή και αντικατάσταση προσωπικού
- *Διαδικασίες Αποτελεσματικής Διδασκαλίας*
- Συνοχή σκοπών
- Συνέπεια πρακτικής
- Συναδελφικότητα και συνεργασία
- *Ανάπτυξη και διατήρηση εστίασης στη μάθηση*
- Μέγιστη αξιοποίηση του σχολικού μαθησιακού χρόνου
- *Διαμόρφωση θετικού σχολικού κλίματος*
- Δημιουργία τακτικού και οργανωμένου περιβάλλοντος
- *Δημιουργία υψηλών και κατάλληλων προσδοκιών για όλους*
- Για τους μαθητές
- Για το προσωπικό
- *Έμφαση στις ευθύνες και τα δικαιώματα των μαθητών*
- Ευθύνες
- Δικαιώματα
- *Παρακολούθηση της προόδου σε όλα τα επίπεδα*
- Στο επίπεδο του σχολείου
- Στο επίπεδο της σχολικής αίθουσας
- Στο επίπεδο του μαθητή
- *Ανάπτυξη δεξιοτήτων του προσωπικού στο σχολικό περιβάλλον*
- Με βάση το σχολικό περιβάλλον
- Ενταγμένη στη διαρκή επαγγελματική ανάπτυξη
- *Συμμετοχή των γονέων με δημιουργικούς και κατάλληλους τρόπους*
- Προστασία από αρνητικές επιδράσεις
- Ενθάρρυνση δημιουργικών σχέσεων αλληλεπιδράσεων με τους γονείς.

### 3. Εκροές

Οι Εκροές δεν αποτιμήθηκαν καθόλου στις αξιολογικές εκθέσεις των δύο σχολείων. Το στοιχείο αυτό συνιστά μειονέκτημα του συστήματος διότι, αφενός, αυτές αποτελούν το εστιακό κέντρο των περισσότερων συστημάτων εκπαιδευτικής αξιολόγησης σχολικών μονάδων (Teddle & Reynolds, 2000), αφετέρου, αναστέλλεται η πληρέστερη αποτίμηση της αξιολογικής διαδικασίας και δεν προωθείται η διαδικασία σχολικής βελτίωσης παρά την πρόβλεψη και εφαρμογή Πλάνου Δράσης (Action Plan) για το σκοπό αυτό (OFSTED, 2001· OFSTED, 2005· Independent Schools, 2010).

Οι εκροές είναι πολλαπλές και πολλές φορές αντικρουόμενες επειδή τα σχολεία αποτελούν περίπλοκους οργανισμούς (Hall, 2002). Επιπλέον, οι

εκροές σχετίζονται με την επίτευξη των στόχων που θέτει κάθε σχολική μονάδα, αυτοί κατευθύνουν την αξιολογική διαδικασία και ταυτόχρονα παρωθούν και προσανατολίζουν το σχολείο στο σύνολό του. Γενικά, οι εκροές των σχολικών οργανισμών μπορούν να αποτιμούν (Teddle & Reynolds, 2000):

- Ως προς τους Μαθητές, τα ακαδημαϊκά επιτεύγματά τους, τις κοινωνικές και τις γνωστικές δεξιότητές τους, τη δημιουργικότητα, την αυτοπεποίθηση, την έμπνευση, τις προσδοκίες τους, τη συχνότητα φοίτησης, τα ποσοστά διακοπής φοίτησής τους, τη συμπεριφορά τους στο σχολείο, την προσωπική ανάπτυξή τους και την προστιθέμενη αξία. Ειδικότερα, η προστιθέμενη αξία (value-added) στις μαθητικές επιδόσεις αποτελεί σημαντική εκροή σε κάθε αποτελεσματικό σχολείο όταν ο μαθητής επιτυγχάνει ανώτερες επιδόσεις από τις αναμενόμενες με βάση τα χαρακτηριστικά του κατά την είσοδό του στο σχολείο (Mortimore, 1998).
- Ως προς τους Εκπαιδευτικούς, η ικανοποίηση από την εργασία τους, η σταθερότητα του διδακτικού προσωπικού και η αντικατάστασή τους.
- Ως προς τους Διευθυντές, η εργασιακή ικανοποίησή τους, οι οικονομικοί απολογισμοί και η αφοσίωσή τους στη βελτίωση του σχολείου.

Συνοψίζοντας, το συγκεκριμένο αξιολογικό σύστημα αποτελεί, ουσιαστικά, αδρομερής περιγραφική αποτίμηση της αποτελεσματικότητας των ανεξαρτήτων σχολείων Αγγλίας. Η έλλειψη λεπτομερών θεματικών αξόνων και κριτηρίων αξιολόγησης επηρεάζει αρνητικά τη συσχέτιση των δεδομένων στις φάσεις των Εισροών, του Μετασχηματισμού και των Εκροών και την προσπάθεια βελτίωσης του παραγόμενου εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας προς όφελος των εμπλεκόμενων μελών της. Παράλληλα, επηρεάζεται και η αποτελεσματικότητα του συστήματος επιθεώρησης των ανεξαρτήτων σχολείων Αγγλίας. Τα ευρήματα αυτά μπορούν να αποτελέσουν αφετηρία συζήτησης και βάση προβληματισμού για αλλαγές στους επόμενους σχεδιασμούς αναφορικά με τους θεματικούς άξονες και τα κριτήρια αξιολόγησης των ανεξαρτήτων σχολείων στην Αγγλία προκειμένου να αποτυπώνεται επαρκέστερα η αποτελεσματικότητά τους και να διευκολύνεται η βελτίωσή τους.

Αναφορικά με το ελληνικό πλαίσιο, παρόλο που έχουν προηγηθεί ορισμένες σημαντικές προσπάθειες δημιουργίας συστημάτων αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου σε επίπεδο σχολικής μονάδας (Σολομών, 1999) επισημαίνεται ότι η επιλογή θεματικών αξόνων και κριτηρίων για την επαρκή αποτίμηση της σχολικής αποτελεσματικότητας και βελτίωσης αποτελεί καίριο ζήτημα. Αυτό οφείλει να λαμβάνει υπόψη, εκτός από τη συναίνεση των εμπλεκόμενων σε όλες τις πτυχές των αξιολογικών διαδικασιών και,

τουλάχιστον, δύο ακόμη βασικές παραμέτρους: αφενός τα ερευνητικά πορίσματα των επιστημονικών πεδίων για τη σχολική αποτελεσματικότητα, τη σχολική βελτίωση, την παιδαγωγική και την ψυχολογία και, αφετέρου, τις προτεραιότητες που θέτει η χώρα για την ανάπτυξη των πολιτών της και τη δημιουργική παρουσία της στο παγκόσμιο γίγνεσθαι.

## Περιορισμοί έρευνας και προτάσεις

Ο σχεδιασμός της παρούσας έρευνας δεν περιελάμβανε τη χρήση άλλων ποιοτικών και ποσοτικών ερευνητικών εργαλείων. Έτσι περιορίστηκε στην αποκλειστική χρήση της ανάλυσης περιεχομένου των εκθέσεων αξιολόγησης του OFSTED. Αυτό δεν συνέβαλε στην εκτεταμένη και πολύπλευρη εξέταση της επάρκειας των θεματικών αξόνων και των κριτηρίων αξιολόγησης των ανεξαρτήτων σχολείων Αγγλίας. Ωστόσο, τα αποτελέσματά της μπορούν να φανούν χρήσιμα σε μελετητές που επιθυμούν να ερευνήσουν εκτενέστερα το συγκεκριμένο ζήτημα.

Επιπλέον, τα στοιχεία της μπορούν να δώσουν αφορμή για μελλοντική έρευνα σχετικά με τις απόψεις των εκπαιδευτικών μετόχων (εκπαιδευτικών, διευθυντών, γονέων, σχολικών συμβούλων, προϊσταμένων και μαθητών) των ελληνικών σχολικών μονάδων για την εισαγωγή μέρους ή του συνόλου των παραπάνω θεματικών αξόνων και κριτηρίων του συστήματος επιθεώρησης των ανεξαρτήτων σχολείων Αγγλίας για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου σε επίπεδο σχολικής μονάδας.

## Βιβλιογραφία

- Αθανασούλα-Ρέππα, Α. (2008). *Εκπαιδευτική Διοίκηση και Οργανωσιακή Συμπεριφορά. Η Παιδαγωγική της Διοίκησης της Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Ίων, εκδόσεις Έλλην.
- Γκανάκας, Ι. (2006). *Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου από τη σκοπιά διευθυντών σχολικών μονάδων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης*. Διδακτορική διατριβή, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Α.Π.Θ..
- Coleman, J. S. (1966). *Equality in educational opportunity*. Washington DC, Government Printing Office. Στο A. Verdis, T. Kriemadis, & P. Pashiardis, (2003). *Historical, comparative and statistical perspectives of school effectiveness research: rethinking educational evaluation in Greece. The International Journal of Educational Management*, 17 (4), 115-169.
- Δούκας, Χ. (2002). *Εκπαιδευτική πολιτική και εξουσία*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Education Act (2002) ISBN: 0105432024, England.

- Eurydice, (2004). *Evaluation of Schools providing Compulsory Education in Europe*. European Commission, Directorate-General for Education and Culture. Brussels: Eurydice European Unit.
- Hall, R., H., (2002). *Organizations: Structures, Processes, and Outcomes* (8<sup>th</sup> ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Hoy, W. & Miskel, C. (1996). *Educational Administration*. New York: McGraw-Hill.
- Hoy, W., K. & Miskel, C. G. (2008). *Educational Administration. Theory, research and practice*. (8<sup>th</sup> ed.) International Edition. New York: McGraw-Hill, Inc.
- Glover, D. & Levačić, R. (2003). Investigating effective resource management in secondary schools: the evidence of inspection reports. In Wallace, M. & Poulson, L. *Learning to Read Critically In Educational Leadership and Management*. London: Sage.
- Independent Schools*. (2010). Ανασύρθηκε από: <http://www.ofsted.gov.uk/Ofsted-home/Forms-and-guidance/Browse-all-by/Education-and-skills/Independent-schools> 14/06/2010).
- Jencks, C. S., Smith, M., Ackland, H., Bane, M. J., Cohen, D., Gintis, H., Heyns, B., & Michoslon, S. (1972) *Inequality: A Reassessment of the Effect of Family and Schooling in America*. New York: Basic Books. Στο A. Verdis, T. Kriemadis, & P. Pashiardis, (2003). Historical, comparative and statistical perspectives of school effectiveness research: rethinking educational evaluation in Greece. *The International Journal of Educational Management*, 17 (4), 115-169.
- Καρατζιά-Σταυλιώτη, Ε. & Λαμπρόπουλος, Χ. (2006). *Αξιολόγηση, Αποτελεσματικότητα και Ποιότητα στην Εκπαίδευση. Εκπαιδευτικός σχεδιασμός και οικονομία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Κατσαρού, Ε. & Δεδούλη, Μ. (2008). *Επιμόρφωση και Αξιολόγηση στο χώρο της Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Κασσωτάκης, Μ. (2003). Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών. *Η Λέσχη των Εκπαιδευτικών*, 30, 3-7.
- Long, P. (1986). *Performance Appraisal Revisited*. London: Institute of Personnel Management.
- Macbeath, J., Schratz, M., Meuret, D. & Jacibcent, L. (2005). *Η αυτοαξιολόγηση στο Ευρωπαϊκό Σχολείο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- McGaw, B., Piper, J., Banks, D., & Evans, B., (1992). *Making Schools More Effective*. Hawthorn, Victoria: Australian Council for Educational Research.
- Mortimore, P., Sammons, P., Stoll, L., Lewis, D. & Ecob, R. (1998). *School Matters: The Junior Years*. Wells: Open Books.
- Mortimore, P. (1998). *The Road to Improvement*, Lisse: Swets and Zeitlinger.
- Nevo, D., (2001). School evaluation: Internal or external. *Studies in Educational Evaluation*, 27, 95-106.
- Office for Standards in Education (OFSTED), (1993). *Access and Achievement in Urban Education*. London: HMSO.

- Office for Standards in Education (OFSTED), (2001). *Action Planning for Schools Improvement*. London: Crown.
- Office for Standards in Education (OFSTED), (2005). *Inspecting Independent Schools*. The framework for Inspecting Independent Schools in England under section 162A of the Education Act 2002. London: Crown.
- Office for Standards in Education (OFSTED), (2008a). *Greek Primary School of London, Independent School, Inspection Report*. London: Crown.
- Office for Standards in Education (OFSTED), (2008b). *The Japanese School of London, Independent School, Inspection Report*. London: Crown.
- Παλαιοκρασάς, Σ., Δημητρόπουλος, Σ., Κωστάκης, Α. & Βρετάκου, Β. (1997). *Αξιολόγηση της Εκπαίδευσης. Ευρωπαϊκές τάσεις και πρόταση για ένα πλαίσιο ελληνικής πολιτικής*. Αθήνα: Των.
- Robson, C. (2007). *Η Έρευνα του Πραγματικού Κόσμου*. Αθήνα: Gutenberg.
- Sammons, P. (2008). Σχολική αποτελεσματικότητα και ισότητα: Συσχετισμοί. Στα πρακτικά του συνεδρίου: *Επιμόρφωση Στελεχών της Εκπαίδευσης: Δράσεις-Αποτελέσματα-Προοπτικές*. Πρακτικά Συνεδρίου, ΥΠ.Ε.Π.Θ. και Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Βόλος, 19-20 Ιουνίου 2008, σελ. 47-72.
- Σολομών, Ι. (1999). *Εσωτερική αξιολόγηση και προγραμματισμός του εκπαιδευτικού έργου στη σχολική μονάδα*. Αθήνα.: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Statutory Instruments, (2003). No. 1910. *The Education (Independent School Standards England) Regulations 2003*. (SI 2003/1910) ISBN: 0110471008.
- Teddlie, C. & Reynolds, D. (2000). *The International Handbook of School Effectiveness Research*. London: Routledge.
- Teddlie, C., & Stringfield, S. (1993). *Schools Do Make a Difference: Lessons Learned from a 10-year Study of School Effects*. New York: Teachers College Press.

## Abstract

The objective of this study was to investigate the adequacy of the inspection areas and their indicators of Independent Schools from OFSTED in England. As methodological tool of this study we used the content analysis of the inspection reports of two nearby independent schools in London, those of the Greek and the Japanese respectively. The discussion showed a partial adequacy of the concrete thematic areas and their indicators for the evaluation of the independent schools in England from OFSTED. Regarding schools as open social systems based on the dimensions: input-process-output we used the systemic model of Hoy & Miskel and proposed more evaluative areas and indicators from School Effectiveness Research findings. Future research in a nationwide sample with the use of multiple tools will identify and explain thoroughly the adequacy of the areas and the indicators of independent schools inspection. Also, similar future research within the context of the

Greek educational system examining all educational participants' opinion on the thematic areas and their respective indicators would provide a basic framework for an adequate evaluative system regarding the Greek school effectiveness.

**Βασίλειος Αναγνώστου**

Συντονιστής Εκπαίδευσης Λονδίνου (2005-2007)

MA Effective Learning, Institute of Education, University of London.

e-mail: anagnostouv@yahoo.co.uk

**Θεολογία Αβδελλή**

Διευθύντρια Δημοτικού Σχολείου Λονδίνου (2005-2007)

Msc Environmental and Development Education, South Bank University, London.

e-mail: tavidelli@yahoo.com